

HARUKI MURAKAMI

«Com focs artificials a plena llum del dia»

L'escriptor japonès Haruki Murakami, de 67 anys, té un gran nombre de lectors arreu del món. Porta una vida retirada. Passa el dia escrivint, anant a córrer i escoltant música.

© Der Spiegel

Senyor Murakami, ha vingut de Tòquio a Berlín per assistir a un concert del director Seiji Ozawa. Per què ha fet un viatge tan llarg per a això?

—En primer lloc, perquè m'agrada la música. I de tota mena: clàssica, jazz, rock. Seiji és un bon amic meu, un director conegut arreu del món, un dels millors. He escrit un llibre sobre ell, que ja ha sortit publicat al Japó, per al qual el devia entrevistar més de deu vegades. Volia descobrir quin és el seu secret, què el fa tan magnífic.

—I ho va descobrir?

—Òbviament té molt de talent, té un do que els altres no tenen, i és un entusiasta. Per a ell, fer música és una obsessió. Té 81 anys, fa dos anys el van operar d'un càncer, la família i els amics l'ajuden, però la música és la cosa més important de la seva vida. Conec el camí que ha triat, també és el meu. La vida de Seiji és la música; a mi em passa el mateix amb l'escriptura. I, si en la música o en els llibres s'hi percep la vida, aleshores la gent escolta o llegeix.

—Per a vostè música i escriptura estan estretament lligades?

—Quan tenia entre 20 i 30 anys, volia ser músic. També llegia molt, una infinitat de llibres, m'encantava llegir, però ser escriptor em semblava fora de lloc. Em pensava que la meua vocació era la música. Malauradament, no sabia tocar cap instrument prou bé per fer carrera com a músic. Per això vaig obrir un club de jazz.

—En un assaig del seu nou llibre, *D'ofici, escriptor* [no publicat en català], vostè descriu com a 29 anys, mirant un partit de beisbol, va tenir una mena d'inspiració. Estava assegut al sol, bevent cervesa i seguint el partit, quan d'improvís i de manera totalment incoherent li va venir al cap la idea que havia d'escriure una novel·la. La decisió de fer-se escriptor la deu justament a aquell instant?

—Me'n recordo amb molta exactitud. Va ser una sensació estranya, com si vingués alguna cosa flotant lentament pel cel i jo ho agafés. Encara ho puc notar a les mans. Probablement, tota persona experimenta una o dues vegades a la vida un moment així, n'estic convençut; però no hi ha gaire gent que ho percebi. És com veure focs artificials a plena llum del dia. Jo vaig registrar clarament aquell instant; vaig pensar: "Sí, hauria d'escriure alguna cosa..."

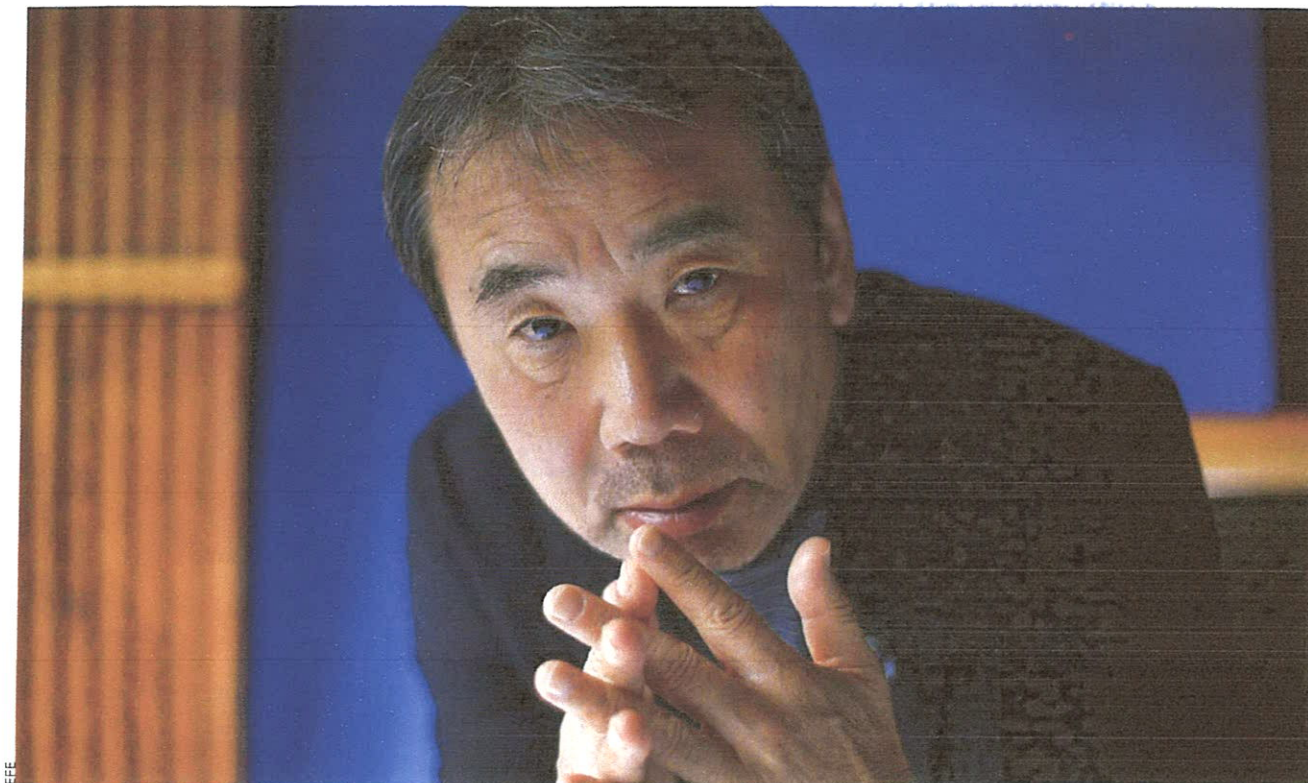
—Sabia què escriuria?

—Em vaig haver d'esforçar per trobar el to adequat. Sabia que el ritme d'un text és decisiu; la melodia, com en la música. Volia escriure com si toqués un instrument. Però dominava el japonès molt bé, estava familiaritzat amb estils diversos, coneixia en detall les possibles formes de creació a través de les meves abundants lectures. Tenia pensat fer una cosa senzilla, amb un vocabulari limitat, frases clares, sense efectisme. Se'm va ocórrer escriure el començament de la novel·la, a tall de prova, en anglès, i a través de la meua capacitat expressiva limitada en anglès vaig trobar un estil sense floritures. Vaig traduir les meves pròpies paraules de l'anglès al japonès, i havia trobat el meu to. Des d'aleshores hi treballo llibre rere llibre.

—Ja el seu primer llibre, *Escolta la cançó del vent*, va tenir un gran èxit al Japó. En els seus assajos escriu que va ser un èxit fàcil. Massa fàcil. Quin problema hi ha, amb l'èxit fàcil?

—Moltes persones treballen de valent per ser escriptors. I, evidentment, no és fàcil. Però en el meu cas va ser així. Vaig escriure una cosa, ho vaig enviar a una editorial, ho van publicar i se'n van vendre 100.000 exemplars. M'havia convertit en escriptor. Tan senzill com això, com si m'haguessin fet un regal. Estava absolutament sorprès. De fet, jo regentava un club de jazz, la gent del meu entorn també van quedar completament sorpresos; ningú s'esperava que jo escrigués seriosament. Alguns gairebé es van tornar bojós davant aquell èxit.

—Li va costar decidir-se entre el club de jazz i l'escriptura?



FEF

—Durant dos o tres anys vaig fer totes dues feines. Mantenien el club i a la nit m'asseia a la taula de la cuina i escrivia. Va arribar un moment en què vaig voler intentar escriure una novel·la més gran. Vaig vendre el bar perquè era optimista, al començament de la trentena encara em considerava jove, em pensava que, si fracassava com a escriptor, ho tornaria a intentar amb el club de jazz. Estava preocupat i la meua dona em va donar suport. Avui trobo a faltar el club, m'agradaria tornar a tenir-ne un; tinc al cap una idea exacta de com seria, hi tocaria un molt bon pianista.

—Al principi ha dit que Seiji Ozawa té un talent que altres no tenen. Vostè també?

—Sincerament, en això no hi penso. És un tema perillós. Prefereixo una altra formulació: jo diria que tinc la capacitat de crear somnis. Això no és un do, sinó una capacitat que em reporta molt de plaer. Quan vostè es desperta, els somnis s'esvaeixen. Jo puc atrapar els meus somnis i continuar-los entreteixint mentre escric. En això rau la meua habilitat com a escriptor. Des de l'estiu passat estic treballant en una novel·la nova, cada dia escric quatre o cinc hores; és un gran somni que cada matí prossegueixo. Quan he començat a escriure, cada dia tinc el desig inajornable de continuar escrivint.

—Els mons dels seus llibres sovint tenen dos costats: davant del món normal i racional també apareixen elements màgics i surrealistes. Per a vostè l'escriptura és l'altra cara del dia a dia?

—Jo no ho separo, per a mi no hi ha un costat realista i un altre d'irrealista, per a mi tot és una sola cosa. Jo simplement segueixo la història. Vostè, quan somia, tampoc no diferencia entre aquests dos mons, en el seu cap tots dos conflueixen. Començo sempre amb una història realista. A vegades passen coses inusuals, però intento no evocar res semblant. En el fons del meu cor crec en coses sobrenaturals, i si hi topo a l'hora d'escriure, me n'alegro, com si hagués topat amb un antic amic. Però no ho calculo, senzillament observo què passa i ho escric. Per a mi és una cosa fàcil. Observar i escriure: em sembla totalment natural; quan escric no segueixo cap pla.

—Com escull el somni que seguirà?

—Tot depèn de la primera escena. Agafem, per exemple, la novel·la *IQ84*: l'heroïna Lomame va amb taxi i queda encallada en un embús al mig de l'autopista. Però ha d'arribar puntual a un lloc concret. Vaig tenir durant mesos aquesta escena al cap, gairebé un any. De sobte, es va començar a moure alguna cosa, i em vaig posar a escriure. Saber esperar és decisiu en la manera com escric. Esperar que arribi el moment adient i després posar-s'hi immediatament.

—Molts herois dels seus llibres són personatges solitaris, com si estiguessin encallats a la vida. Això enllaça amb la imatge de l'embús.

—Jo sóc un individualista. Quan era jove, no era fàcil viure al Japó sent un individualista. A →

"Vaig escriure una cosa, ho vaig enviar a una editorial, ho van publicar i se'n van vendre 100.000 exemplars. M'havia convertit en escriptor."